

Umění a společnost ve středověkém Brně

Prolog – pravěké období

Nejstarší stavební struktury – hradiska – Hradisko u Obrán
Římské pochodové tábory – Vojtova ulice
Žuráň – stavba z časů stěhování národů

1. Předrománské a románské kořeny města: 9. století – polovina 13. století

Líšeň – Staré zámky
Staré Brno – rotunda I (Mendlovo nám.) a II (Vídeňská ulice)
SB – centrální akropole údělného hradiště v rámci ulic Křížové, Křídlovické a Ypsilantiho
Staré Brno – kostel sv. Prokopa a Oldřicha
Petrov I – kostel sv. Petra – krypta a rytina
Kostel sv. Michala – nejstarší hypotetická fáze
Kostel sv. Jakuba
Kostel sv. Mikuláše
Kostel sv. Martina
Kostel Panny Marie na Starém Brně – fáze II – podélný kostel

2. Románská architektura na předměstích

Kláštery

Komárov – kostel sv. Jiljí
Zábrdovice – kaple sv. Kunhuty a klášterní kostel a konvent Panny Marie

Kostely

Veveří – kaple Matky Boží
Bystrc – kostel sv. Jana Křtitele
Žebětín – kostel sv. Bartoloměje?
Obřany – kostel sv. Václava?
Líšeň – kostel sv. Jiljí??
Řečkovice – kostel sv. Vavřince??
Tuřany – kostel Panny Marie

Románská skulptura

Tuřanská madona – figurální řezba
Brno – Petrov I – hlavice
Zábrdovice – sv. Kunhuta – okna
Veveří – kaple MB – tympanon

Desková malba

Madona starobrněnská (pův. svatotomášská) - import

Knižní malba

Evangeliař zábrdovický – nejspíše import

3. Mendikantské kláštery: před polovinou 13. století – počátek 14. století

1243 – Velké a Malé privilegium města Brna
Dominikánský klášter při kostele sv. Michala
Minoritský klášter při kostele sv. Janů a zvonice
Herburg/dominikánky při kostele Panny Marie
Johanité při kostele sv. Jana Křtitele
Dominikánky při kostele sv. Anny

4. Raně gotické umění: polovina 13. století – počátek 14. století

První kamenné domy v centru města

Stará radnice

Starobrněnská 2

Zelný trh 7

Zeměpanská sídla

Hrad Špilberk

Hrad Veveří

Raně gotické kostely

Petrov II – kostel sv. Petra – trojlodní bazilika

Komárov – proboštství na Luhu

Kostel sv. Jakuba II

Kostel Všech Svatých na Pekařské ulici

Kostel Panny Marie na Starém Brně – fáze III – podélný kostel s polygonálním závěrem

Kostel sv. Václava na Vídeňské ulici

Šlapanice – kostel Panny Marie

Královo Pole – kostel sv. Víta

Hradby a brány okolo města

Sochařství

Ukřižovaný od sv. Jakuba

Madona z Petrova

Světice z Petrova

Nástěnná malba

Malované epitafy v dominikánském ambitu

Lokality v okolí – Bořitov, Třebíč či Dalešice

5. Architektura v době Lucemburků: počátek 14. století – 20. léta 15. století

Královská kaple na Rybném trhu

Kostel sv. Mikuláše na Dolním trhu

Staré Brno – klášter Aula Sanctae Mariae

Augustiniánský klášter při kostele sv. Tomáše

Kartuziánský klášter v Králově Poli

Petrov III – kostel sv. Petra a Pavla – vysoký chór s kaplemi

Kaple Božího Těla, posléze sv. Mořice u sv. Jakuba

Kaple svaté Barbory na Petrově

Tzv. Královský dům na Dolním rynku

Měšťanské domy – Radnická 2 a Minoritská 2

Zeměpanský špitál při kapli sv. Štěpána na Křenové ulici

Komín – kostel sv. Vavřince

Komárov – kostel sv. Jiljí

Hrad Veveří

6. Vrcholně gotické malířství a sochařství: počátek 14. století – 20. léta 15. století

A. Dvůr Elišky Rejčky a Jindřicha z Lipé:

Kodexy Elišky Rejčky – antifonář 1317 a žaltář 1323

Fresky v Královské kapli

Madona ze Křtin

B. Dvorské umění markraběte Karla a Blanky z Valois

Okruh tzv. Mistra Madony z Michle: Bolestný Kristus od voršilek

Madona z Veveří

Výzdoba kaple Matky Boží a hradu Veveří

C. Markraběcí dvůr

Madona a apoštol od sv. Jakuba – pokračování okruhu MMzM

Trůnící madona z brněnského kláštera voršilek – pokračování okruhu MMzM

Jindřich ml. z Freiburgu a Gmündu – laticida domini marchionis

Pieta od sv. Tomáše

Pieta od sv. Michala

D. Minoritský klášter

Madona od minoritů

Sv. Ludvík z Toulouse

E. Malířství nástěnné:

Dominikánský ambit

Dům pánů Říkovských z Dobřčic (Dům Jana Landskronera)

Nebovidy + další lokality v okolí

F. Knižní malba

Misál Mikuláše, probošta u sv. Petra

Právní knihy města Brna

Kresba s evangelistou Janem

G. Užité umění

Zvon od sv. Tomáše

Náhrobek Bogdalu Lev

Náhrobek magistra Alexandra

Náhrobek premonstrátského opata Gotfrida

Náhrobek rektora Alberta z Krosna

Náhrobek Petra piscatora ze Starého Brna

Kasule s Madonou a světci

7. Stavitelství pozdní gotiky: 30. léta 15. století – 1. čtvrtina 16. století

Kostely

Kostel sv. Jakuba III – Hans Kurtz, Anton Pilgram a Mert Hübl + vybavení kostela

Židovská brána

Portál Staré radnice

Petrov IV – kostel sv. Petra a Pavla – halové trojlodí s tribunami a předsíní s kazatelnou

Kláštery

Dominikáni – přestavba Z křídla ambitu

Minorité – přestavba S křídla ambitu

Klášter františkánů při kostele sv. Bernardina Sienského

Klášter františkánek při kostele sv. Josefa

Profánní stavitelství

Domy okolo Petrova

Biskupský (tehdy Proboštský) dvůr se studiolem

Opevnění a brány města

Stavitelství před hradbami

Zderadův sloup

Boží muka

Hrad Veveří

Kaple Matky Boží před hradem Veveří

Komín, Žebětín, Obrňany, Bystrc, Řečkovice a Líšeň – kotelní věže

8. Sochařská a malířský výzdoba pozdně gotického města

A. Malířství deskové

Madona svatotomášská

Svatojakubský oltář – Mistr Rajhradského (též Olomouckého) oltáře

Dvě oltářní desky – Mistr legendy sv. Osvalda

Anděl ze Zvěstování + Bolestný Kristus

Mše sv. Řehoře 14820

Cyklus od cisterciáček/augustiniánů – Legenda sv. Liberia, Madonna Ochránkyně, Narození Krista, Smrt Panny Marie, Křest Sv. Augustina, Pašijová scéna

B. Malířství nástěnné

Před 1500 v okolí – Lomnice, Bořitov, Moravské Knínice, Hustopeče,...

Dominikánský ambit

Minorité – Pašije a Kristus bolestný

Petrov – kostel sv. Petra a Pavla

Biskupský dvůr – studiolo Augustina Käsenbrota

Stará radnice – soudnice

C. Sochařství

Pieta z Petrova

Kristus Vykupitel z Veveří

Madona Primavesi + okruh – Madona z Brna

Olivetská hora z Modřic

Marie ze Zvěstování od sv. Jakuba

Dvě Madony od voršilek

Sv. Anna Samatřetí od voršilek

Kašpar Schick – oltář ze Zábřovic

Anton Pilgram – dva světci

Ukřižovaný od minoritů konec 15. století

Oplakávání od minoritů +-1510

Ukřižovaný od sv. Tomáše 2/3/16

Madona z Veveří, 20/16

Madona z Komárova

Křtitelnice a kazatelna z Komárova

Kazatelna od sv. Jakuba

Reliéfy Ukřižování a Oplakávání ze sv. Jakuba

Navštívení Panny Marie a Narození Páně

D. Knižní malba:

Misály

Sbírka brněnského městského práva písaře Václava z Jihlavy

Antifonář

E. Užité umění:

Vitraje z brněnské radnice

Náhrobník převora Ondřeje

Svícen ze Starého Brna

Zvon od sv. Michala

Zvony od sv. Jakuba

Monstrance a kalichy (Velká Bíteš, Bořitov, Březník)

Knižní vazby

Kasule a pečeti